

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput II. De eo, qui a suspendio furcarum S. Fidis auxilio liberatus est: de
eo, cui ad conterendos ferreos compedes S. Fides malleum attulit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
BERNARDO.

Porro ad diœcesanas synodos Sanctorum lipsanothecas advehendi morem jam tum a sæculo x invaluisse, parte A Sæculi iv Benedictini pag. 434 recte observat Mabillonius. Num vero id splendoris, an religionis ergo, factum sit, non edicit idem scriptor. Vide Cangium verbo Collatio Reliquiarum.

l Pratum S. Felicis, uno milliari Segoduno seu Ruthena urbe distans, a quo ex compluribus hujus nominis Sanctis ita appellatum sit, non satis exponit Bernardus. Si conjectare liceat, fortassis a Felice, quem vetus liber Ms., tom. II Bibliothecæ novæ Mss. a Labbeo cum Notis Joannis Savaro a pag. 707 editus, Sanctum pag. 717 vocat, quemque laudatus Savaro pag. 718 Claromontanum episcopum facit, hoc ei nomen inditum fuerit; nisi malis a S. Felice Bituricensi episcopo, qui die 4 Januarii colitur, pratum illud suum nomen accepisse. Utut hæc se habeant, signatur in Mappa geographica Blæciana locus, Segoduno media tantum leuca Gallicana distans, cui a S. Felice nomen est, et cui pratum S. Felicis, ubi Sanctorum corporum acies distributa, habitumque concilium illud fuerit, vicinum fuisse arbitror.

m In editione Labbeana adduntur hic sequentia: Hunc locum præcipue sancti Marii confessoris aurea majestas et sancti Amantii æque confessoris et episcopi aurea majestas, et sancti Saturnini martyris aurea capsula et sanctæ Mariæ aurea imago, et sanctæ Crucis aurea crux, et sanctæ Fidis aurea majestas decorabant; ac dein subditur: Erant præter hæc Sanctorum multa pignora etc., uti in apographo nostro. Intelligit autem Bernardus per 70 aurea majestas auream aut saltem deauratam S. Marii ac S. Amantii Conf. imaginem seu statuum, sacris eorum reliquiis nobilitatam; uti satis ex eo patet, quod scriptor ille, quam ante vocavit auream S. Fidis majestatem, mox ejusdem imaginem appellet. Porro de illo S. Mario confessore hic agi putem, de quo decessores nostri die 8 Junii pag. 112 egerunt; Amantius vero ille idem mihi esse videtur episcopus, qui die 4 Novembris Segoduni in Ruthenis annuntiatur, quique tom. I Gallie Christianæ auctæ col. 497 primus Ruthenensis antistes ponitur; Saturninus autem martyr, ille, ni fallor, est, qui Claromonte in Arvernia ecclesiam, sub suo nomine Deo dicatam, habet, de qua meminit vetus liber de ecclesiis et altaribus, quæ in Claromonte consistunt tom. II Novæ Bibliothecæ Mss. pag. 720.

n Labbeus legit Bertillis. Ego nihil atibi de ea, etiam sub hoc utroque nomine, memoriæ traditum inveni; nec præter nudum ejus nomen quidquam de ea produnt eruditi editores tom. X Scriptorum Rerum Gallicarum pag. 380.

o Vide dicta de S. Mario lit. m.

p Labbeus legit: dilationis aliena affuere suffragia, et sensus est, sine dilatione affuisse S. Fidis suffragia, quibus cæcus et claudus ille tum visum, tum gressum divinitus percepit, quæ lectio planior est.

CAPUT II.

De eo, qui a suspensio furcarum S. Fidis auxilio liberatus est: de eo, cui ad conterendos ferreos compedes S. Fides malileum attulit.

Inter cætera, quæ mihi de S. Fide adhuc pergenti, a diversis relatoribus, sicut summo desiderio indaganti, dicebantur, istud, quod nunc aggredior, in ore totius populi festivo atque celeberrimo resonabat præconio; quod postea certius ab his, qui rei gestæ interfuerant, exquisitum, altæ memoriæ tradidimus. Nobilissimus quidam, nomine Hadimarus de Avallena a cognominatus, (est enim regio Lemovicensis pagi montuosa ita nuncupata) inter numerosam familiam clientem habuerat, qui, equorum sibi aliquos furatus, effugerat. Hunc denique, alia tempestate cum casu inopinato offendisset, statim ei prunulis oculorum revulsis, liberum deinceps abire permisit, alterum vero jure sodalitalis huic adhaerentem, nec tamen præfati latrocinii cooperatorem acsi reum paris facinoris, nodis miserabilibus nectit; cui renitenti, atque inficanti conscientiam furti, nihil profuit; imo per S. Fidem reclamanti, tale responsum vir crudelis edidit: Quid ultra aliud scelerati faciant, nisi, si, cum fuerint deprehensi, S. Fidem sibi advocent patronam? Sed procul dubio clamor iste supplicio puniendus erit. Junctum ergo cursui caballino agit domum, inque subterraneo ac tenebroso profundo penoris ergastulo custodiæ mancipat, futurum sane, ut in crastinum furcis appendendum tradat.

43 Quid igitur faceret miser? Tota nocte in illo horrore tenebrarum timidus suspectusque a somno mansit alienus, verbis, quibus sapiebat, Deum Sanctamque ejus interpellare non cessans. Circa medium noctis aspectu de parte ostii ineffabilis speciei venire sibi puellam, ratus aliquam esse cubiculariam, nisi quia, qua erat circumdata, non candela, non aliquid lucernæ instrumentum lucem præfererat. Hæc accedens, cæpit illum veluti ignara, qua de causa carceratus tenebatur, rogitare. Cui omnia exponenti, ac postmodum voce tamen percontanti, sanctam Fidem se esse, ipsa respondit. Et noli, inquit, cæptis desistere, nec diffidentiam ullam habere; sed semper, et nomen, et clamorem S. Fidis habeto in ore: verumtamen, quod tibi interminati sunt, cras subibis patibulum; sed vivit Omnipotens, qui te ab ipsis faucibus hiantis mortis revocabit. Hæc et hujusmodi prosecuta virtus cælestis rediit: ille vero reliquum noctis ob insolitam Numinis visionem in grandi tremore transegit. Sed quem bona pars visitaverat, mens illi turbari non potuit.

44 Facto mane, eductus inde, sistitur ante tribunal: sed quanto crebrius homo sanctam Fidem nominabat, tanto festinantius mens maligna patibulum accelerabat. Itur ergo ad locum supplicii; nec satis fuit seniori b servis suis

D

CAPIT. I.

Vir quidam ob furtum, a se non perpetratum, ad patibulum damnatus, * Lab. more * Lab. tradimus

E

a

* Lab. addit statim

e S. Fide, cuius auxilium imploratur, se eo supplicio non moriturum, intelligit; * Lab. denique

* Lab. voci

ac re ipsa tertio suspensus toties a patibulo sollicitur divinitus incolumis; b

A
* Lab. solis
* an adfuis-
set?
* Lab. Nec
* Lab. ligneis

imperare scelus *, nisi et ipsemet, magno comitante equitatu, abisset *. Neque * umquam, qui nexus ducebatur, nomen S. Fidis, ut erat præmonitus, deseruit, donec via vocis, lineis * coarctata laqueis, suffocato gutture, intercluderetur; mox deinde pendentem deserunt; et cum jam paululum in revertendo elongarentur, respiciunt, furcas vacuas cernunt. Tunc cum magno strepitu regressi, hominem, durius ligatum, relevant sursum; rursus quoque, cum revertentes retrospecterent, humi secundo furciferum elapsum hauriunt. Et jam aliqui virtutem S. Fidis esse dicebant, cum crudelis bellua eos minaciter cum exprobratione increpitans, reticere coëgerit. Tum multo durius atque immanius hominis guttur, ut fertur, renovatis augens retortis c, tãndiu pendentem observavit, quamdiu strangulatum incunctanter putaverit. Et tamen, cum per clivum montis jam revertens * descendere cœpisset, non potuit pati male sollicitus, quin torva lumina retorqueret, visoque miraculo, recurrit, reperiensque hominem solitum et incolumen, hæsitabat, quid faceret: cæteri vero, jam manifeste S. Fidis virtutem unanimes prædicantes, scelestissimi facti dominum suum reum esse, conclamant, nec se ultra tam indignum facinus passuros.

c
* Lab. male revertentes

B
quo viso, injustus iudex, facti punitens, ad S. Fidem proficiscitur.
* Lab. dignum
* Lab. exponens
* Lab. Ephæbis

45 Videns ergo senior miraculum, quod esset factum *, ductus pœnitentia, cœpit illum obsecrare, ut sibi ignosceret. Ille nequaquam acquiescens, ad S. Fidem potius itum ire, ut injuriam hanc exponat *, ait. Tum præfatus Hadimarum cernens viri obstinationem, et ipse quoque cum quindecim suæ domus Ephœbis * nudis pedibus et inermis ad sanctam Virginem festinavit. Cerneret ambos Hadimarus (nam utriusque id nomen erat) ante sacram imaginem tamquam ante tribunal concertare, hunc accusantem, illum suum peccatum confitentem et emendationem proferentem. At vero seniores loci intercedentes, dictata pro leto * hominis legali emendatione, inter eos concordiam fecerunt. Hoc miraculum plebeio relatu, ut dixi, jam passim auditum, concors monachorum sententia postea mihi verius retulit d. Utque dictis fidem facerent ampliorem, quemdam juvenem, Gerbertum nomine e, memorati Hadimari consobrinum, in testimonium accersunt, qui cum illo ad Conchas post ereptionem a suspendio venerat;

* Lab. letho

d
e

C
CAPIT. XI.
Captivus aliquis miro modo carcere liberatus.
* Lab. sancta fides

f
* Lab. ferire

* Lab. recto telendit tramite

* Lab. destruxerant

sed et ipsum Hadimarum, si mihi fuisset spatium, vel per legatos vocatum expectare, vel iter ad ipsum extendere, potuissem videre; nec tempus plus quinquennio dicebant, ex quo id evenerat, defluxisse, ipsumque superstitem esse. 46 Rursus de alio homine rem mihi opinatissimam unanimes retulere, qui cum diutina carceris custodia affligeretur, atque incessanter ad S. Fidem exclamaret, mox ei S. Fides vigilanti apparuit; quæ cum rogata, S. Fidis * vocabulo se nominaret, protinus marculum / vetustissimum scabraque rubigine obductum præbens, jubet illo compedes feriri *, dein ferri fragminibus onustum, ad Conchas celeriter proficisci; cujus monita ille perficiens, pervio carceris obstaculo, absque humano impedimento, divino fretus munimine, ad S. Fidem recta tendit *, et pro magno beneficio magnas gratias Deo sanctæque ejus non ingratus reddidit. Fuit ibidem marculus circiter tres annos appensus, ut insigne tanti miraculi peregrinantibus non deesset. Id nimis successui, quod in memoratum opus marculum etiam destruxerunt *. Mirum

dictu! Unde putas, sancta Fides corporeum marculum habuerit? Sed non debemus ratione humana divinum opus æstimare, sed factum fideliter credere.

AUCTORE
BERNARDO

ANNOTATA.

a Hadimarum hunc ab Ademaro, vicecomite Lemovicensi, qui tom. II Historiæ domus Arcevicæ pag. 47 diplomati subscriptus invenitur, diversum esse, satis mihi quidem videtur indicare Bernardus, dum Hadinarum virum quidem nobilissimum, at minime Lemovicensem vicecomitem vocat. Fortassis Hadimarum iste unus ex Ademaris est, qui a Gaufrido in Chron. tom. II Biblioth. Mss. pag. 283 ad annum 1028 recensentur. Porro de provincia Lemovicensi consule Hadrianum Valesium et Baudrandum.

b Senior, id est, dominus. Consule dicta superioris pag. 305 lit. g.

c Retortæ hic pro vimineis vinculis, aut funibus sumuntur. Præter alia, quæ Cangius ad hanc vocem observat, olim, ut et apud Hibernos, ejusmodi vimineo vinculo strangulatos patibulis affixos fuisse, constare assertit.

d Labbeus ita legit: Plebeio relatu, ut dixi, jam passim relatum, concordi monachorum sententia postea relatum est.

e Apud Labbeum desunt hæc: Gerbertum nomine. Is mihi aliunde notus non est.

f Marculus est pusillus malleus, teste Isidoro lib. xix Orig. cap. 17. In titulo vero capituli apud Labbeum legitur martellum, qui est malleus medioeris, de quo plura vide in Lexico Cangii, verbo Martus et Martellus.

CAPUT III.

De eo, qui præmonitus a S. Fide per fenestram turris saltu evasit: et de mirabili asino.

Rem mirabilem, cunctisque sæculis memorabilem, et etiam fastidiosis lectoribus succinctam narraturus, Deum, fontem sapientiæ vivum, fideliter deprecor, ut divinæ sapientiæ affluentiam intra pectoris mei arcana infundere, Sanctique Spiritus rore sensus mei ariditatem dignetur irrigare, quatenus ea, quæ vera sunt, ad utilitatem audientium * congruo rectoque sermone valeam expromere, ne * sententia mea a recto tramite exorbitando per inanes res, secus quam veritas habet, deviare inceptet. Miles quidam, qui erat in captione in pago Rotenico, castro Perso, sub dominio Amblardi cujusdam nobilissimi viri a, datis pro se obsidibus, ad S. Fidem, quasi aliud negotium acturus, quod * potuit, occultus venit. Deinde statuto placito sese in captionem recepit, unde qualiter post aliquantum temporis divina visitatione evaserit, dicendum erit. Sed primum terræ illius situs et qualitas paucis verbis repetenda.

F
CAPIT. XII.
In Ruthenico tractu,

* apud Lab. deest audientium
* Lab. nec

a
* Lab. quo

cujus descriptio datur,

48 Est patria per omnia montuosa et etiam per loca horridis scopulis adeo edita, ut vix visus altitudinis vastitate queat exsaturari; sed inter hæc ubi forte planities occurrit, frugum proventibus adeo fecunda, ut pinguis Cereris Bacchique